
БЪДЕЩОТО ЧЛЕНСТВО НА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОЗОНАТА ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА БИЗНЕС ЦИКЪЛА

Гл. ас. д-р Иван К. Тодоров¹
Докторант Александър Д. Александров²
Докторант Калина Л. Дурова³
*Стопански факултет на ЮЗУ „Н. Рилски” – Благоевград,
катедра „Финанси и отчетност”*

Резюме: В настоящата разработка е използвана векторна авторегресия (VAR), за да се оцени доколко икономическият цикъл на България е синхронизиран с този на еврозоната (ЕЗ). Идентифицирани са основните фискални и монетарни фактори, въздействащи върху координацията на бизнес циклите на България и ЕЗ. Формулирани са препоръки за макроикономически политики, които да подпомогнат синхронизирането на икономическия цикъл на България с този на ЕЗ и да подготвят нашата страна за приемане на еврото.

Ключови думи: България, членство, еврозона, бизнес цикли, синхронизация.

JEL: E32, E42, E50.

* * *

Въведение

При последните три разширявания на Европейския съюз (ЕС) през 2004, 2007 и 2013 г. към него се присъединяват тринадесет нови страни – членки (НСЧ) – Полша, Чехия, Унгария, Словакия, Словения, Литва, Латвия, Естония, Малта, Кипър, България, Румъния и Хърватия. Седем от тези държави вече са членки на еврозоната (ЕЗ) – Словения, Малта, Кипър, Словакия, Естония, Латвия и Литва. Останали-

¹ E-mail: ivank.todorov@swu.bg

² E-mail: alaleksandrov@swu.bg

³ E-mail: kalina_durova@swu.bg

те шест – Полша, Чехия, Унгария, Румъния, България и Хърватия, съгласно подписаните от тях договори за присъединяване към ЕС, също са длъжни след покриването на определени изисквания (Маастрихтските конвергентни критерии) да приемат единната европейска валута. Следователно въпросът е не дали, а кога тези шест страни ще станат членки на ЕЗ.

При оценката на готовността на една държава за членство в ЕЗ е препоръчително да се използват не само Маастрихтските конвергентни критерии, но и критериите на теорията за оптималната валутна зона. Едновременното използване на двете групи критерии спомага да се съчетаят силните им страни, да се избегнат техните слабости и да се получи възможно най-пълна и достоверна оценка за готовността на кандидатките за членство в Икономическия и валутен съюз (ИВС).

Един от най-важните критерии за оптималност на валутната зона е сходството между икономическите цикли на участващите в нея държави. Ако тези цикли не са синхронизирани, е възможно валутният съюз да бъде засегнат от асиметрични шокове. Наличието на асиметрични шокове прави общата парична политика неефективна, тъй като тя има проциклично действие в държавите, чийто цикъл не е конвергиран с общия цикъл на валутната зона. По време на подем общата парична политика създава инфлационни „балони“ и опасност от „прегриване“ на икономиката, а в период на спад допълнително засилва рецесията в държавите с дивергентни икономически цикли. Не е препоръчително да се присъединяват към валутен съюз държави, чиито индивидуални бизнес цикли не са достатъчно корелирани с общия цикъл на валутната зона. Една от причините за дълговата криза в ЕЗ е недостатъчната синхронизация на икономическите цикли на държавите от периферията с общия цикъл на валутния съюз.

Целта на настоящото изследване е да оцени степента на готовност на България за членство в ЕЗ от гледна точка на конвергенцията на българския бизнес цикъл с агрегирания цикъл на ЕЗ. За изпълнение на тази цел изследването ще бъде структурирано, както следва:

- Емпирична оценка на степента на сближаване на икономическия цикъл на България с общия цикъл на ЕЗ (точка първа);
- Идентифициране на фискалните и монетарни фактори, въздействащи върху конвергенцията на цикъла на България с този на ЕЗ (точка втора);
- Формулиране на препоръки за макроикономически политики, които да подпомогнат синхронизирането на икономическия цикъл на България с този на ЕЗ и да подготвят нашата страна за приемане на еврото (заключение).

В настоящото изследване са приложени методите векторна авторегресия (VAR), филтър на Ходрик-Прескот и формулиране на препоръчителни варианти на макроикономическа политика, която да стимулира конвергенцията на бизнес циклите на България и ЕЗ. Използвани са тримесечни сезонно изгладени данни на Евростат за периода от първото тримесечие на 2000 до четвъртото тримесечие на 2017 г. Всички показатели са изчислени като процент от реалния брутен вътрешен продукт (БВП), с изключение на производствения разрыв, който е изчислен като процент от потенциалния БВП. Потенциалното производство е оценено чрез филтър на Ходрик-Прескот. Икономическите цикли на България и ЕЗ са датирани и са определени техните фази (спадове и подеми) и позиции (инфлационни и дефлационни разриви).

Емпиричната оценка на степента на сближаване на икономическите цикли на България и ЕЗ е извършена чрез четири показателя:

- Разликата между разрива на БВП на България и разрива на БВП на ЕЗ;
- Коефициентът на корелация между разрива на БВП на България и разрива на БВП на ЕЗ;
- Процентът на съвпадащите фази на бизнес циклите на България и ЕЗ;
- Процентът на съвпадащите циклични позиции на България и ЕЗ.

Всички променливи са тествани за стационарност. Ако се установи, че те са интегрирани от първи ред, са направени тестове за оптимален брой на лаговете и за коинтеграция на Йохансен. Оптималният брой лагове се използва при теста на Йохансен и по-късно при конструиране на векторната авторегресия. Ако тестът на Йохансен покаже наличие на коинтеграционна връзка между променливите, е приложена ограничена векторна авторегресия (restricted VAR), известна още като векторна корекция на грешката (Vector Error Correction – VEC). В противен случай се използва неограничена векторна авторегресия (unrestricted VAR).

Краткосрочните причинно-следствени връзки между променливите са анализирани чрез Pairwise Granger Causality Tests, а дългосрочните – чрез Granger Causality/Block Exogeneity Wald Tests. Изведени са Impulse Response графики, които показват как целевата променлива (разликата между производствените разриви на България и ЕЗ) реагира на фискални и монетарни шокове.

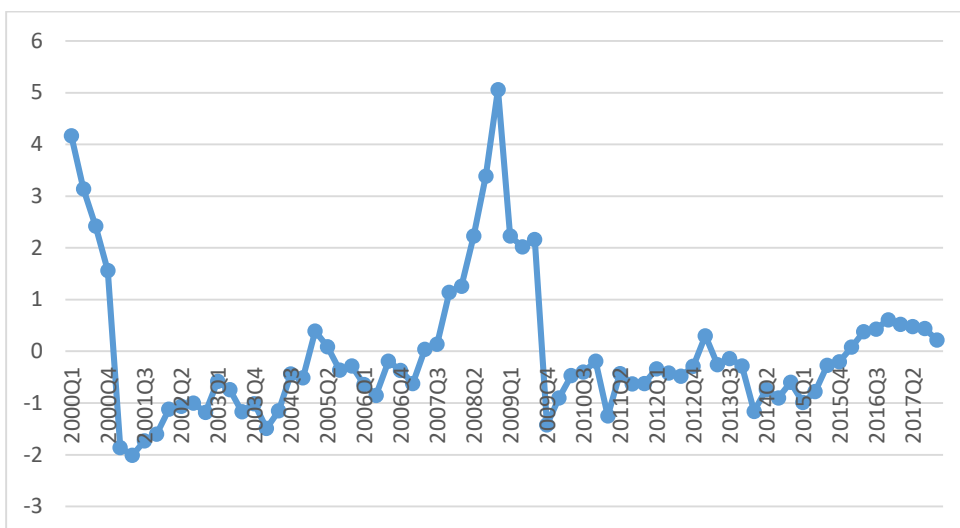
Формулирани са препоръки за макроикономически политики, които да подпомогнат синхронизирането на циклите на България и ЕЗ и да подготвят нашата страна за приемане на еврото. При подбора на обяс-

нителните фискални и монетарни променливи, които участват във векторната авторегресия, са отчетени спецификите на макроикономическата политика в условията на паричен съвет и валутен съюз.

1. Емпирична оценка на степента на сближаване на икономическия цикъл на България с общия цикъл на ЕЗ

На Фигура 1 е показана динамиката на разликата между производствените разриви на България и ЕЗ, изчислени като процент от потенциалния БВП. За определянето на потенциалния БВП на България и ЕЗ е използван филтърът на Ходрик-Прескот. Производствените разриви са изчислени по формулата:

$$(1) \text{Разрив} = (\text{Реален БВП} - \text{Потенциален БВП}) * 100 / \text{Потенциален БВП}$$

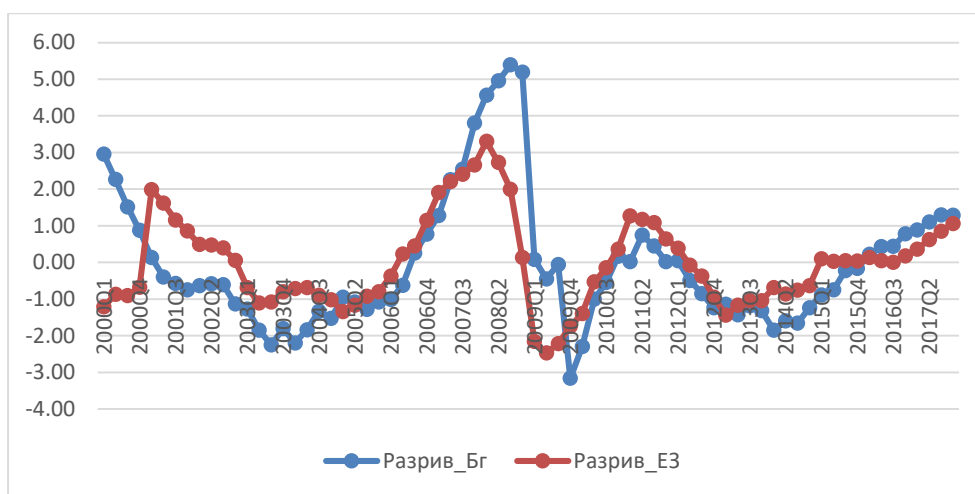
Източник: Собствени изчисления по данни от Евростат

Фигура 1. Динамика на разликата между производствени разриви на България и ЕЗ

В периода 2000–2009 г. са налице сериозни разлики между производствените разриви на България и ЕЗ, които надхвърлят 5% през последното тримесечие на 2008 г. В интервала 2010–2017 г. тези разлики намаляват и рядко надхвърлят 1%, което предполага значително нарастване на синхронизацията на бизнес цикъла на България с този на ЕЗ.

Същият извод може да се направи и от коефициента на корелация между производствените разриви на България и ЕЗ. За периода 2000–2009 г. този коефициент е 0,60, но се повишава до 0,86 за интервала 2010–2017 г.

Анализът на динамиката на разрывите на БВП и ЕЗ (вж. Фигура 2) спомага за определяне на повратните точки (върхове и дъна), фазите (подеми и спадове) и позициите (инфлационни и дефлационни разриви) в техните икономически цикли. При определянето на повратните точки се спазва правилото, че между два върха (две дъна) трябва да има най-малко три и най-много осем години. Фазите между връх и дъно са спадове, а между дъно и връх – подеми. Положителните производствени разриви са инфлационни, а отрицателните – дефлационни.

Източник: Собствени изчисления по данни от Евростат

Фигура 2. Динамика на производствени разриви на България и ЕЗ

Повратните точки в икономическите цикли на България и ЕЗ са показани в Таблицы 1 и 2. Дяловете на съвпадащите фази и позиции в циклите на България и ЕЗ за периода 2000-2009 г. са съответно 62.5% и 67.5%. В периода 2010-2017 г. тези дялове нарастват до съответно 84.38% и 87.5%, което потвърждава силното сближаване на цикъла на България с този на ЕЗ.

Таблица 1

Повратни точки на бизнес цикъла на България

Върхове	2000 г. - тримесечие 1	2008 г. – тримесечие 3	2011 г. – тримесечие 2	2017 г. – тримесечие 4
Дъна	2003 г. – тримесечие 3	2009 г. – тримесечие 4	2014 г. – тримесечие 1	

Източник: Собствени изчисления по данни от Евростат www.eurostat.com

Таблица 2

Повратни точки на бизнес цикъла на ЕЗ

Върхове	2001 – тримесечие 1	2008 г. - тримесечие 1	2011 г. - тримесечие 1	2017 г. – тримесечие 4
Дъна	2000 г. - тримесечие 1	2005 г. - тримесечие 1	2009 г. - тримесечие 2	2013 г. - тримесечие 1

Източник: Собствени изчисления по данни от Евростат www.eurostat.com

2. Фискални и монетарни фактори, въздействащи върху конвергенцията на цикъла на България с този на ЕЗ

Фискалните и монетарните детерминанти на конвергенцията на цикъла на България с този на ЕЗ са идентифицирани чрез векторна авторегресия, в която участват следните променливи: **BCS** – разлика между производствените разиви на България и ЕЗ; **FISC_BAL_BG** – бюджетно салдо на България; **FISC_BAL_EA** – бюджетно салдо в ЕЗ; **FOREX_RES_BG** – валутни резерви на България (сума на активите на Управление „Емисионно“ на Българската народна банка); **GOV_DEBT_BG** – държавен дълг на България; **GOV_DEBT_EA** – държавен дълг в ЕЗ; **GOV_DEP_BG** – депозит на правителството в баланса на Управление „Емисионно“ на Българската народна банка; **GOV_EXP_BG** – бюджетни разходи на България; **GOV_EXP_EA** – бюджетни разходи в ЕЗ; **GOV_REV_BG** – бюджетни приходи на България; **GOV_REV_EA** – бюджетни приходи в ЕЗ; **INT_RATE_EA** – лихвен процент по основните операции по рефинансиране на Европейската централна банка; **MRR_BG** – процент на задължителните минимални резерви в България; **MRR_EA** – процент на задължителните минимални резерви в ЕЗ. Целевата променлива е **BCS**.

Груповите тестове за единичен корен (вж. Таблица 3) показват, че променливите са стационарни (интегрирани от ред нула), което изисква прилагане на неограничена векторна авторегресия.

Таблица 3

Тестове за стационарност на променливите във векторната авторегресия

Метод	Статистика	Вероятност	Кроссекции	Наблюдения
Нулева хипотеза: Има единичен корен (допуска наличието на общи процеси на единичен корен)				
Левин, Лин и Шу t*	-2.80746	0.0025	14	960
Нулева хипотеза: Има единичен корен (допуска наличието на индивидуални процеси на единичен корен)				
Им, Песаран и Шин W-stat	-4.52295	0.0000	14	960
Разширен тест на Дики-Фулър - Фишерг хи-квадрат	97.5076	0.0000	14	960
Тест на Филипс-Перон - Фишерг хи-квадрат	108.303	0.0000	14	970

Източник: Съставена от авторите.

Тестът за оптималния брой на лаговете във векторната авторегресия показва, че според всички критерии без този на Шварц този брой е три лага (вж. Таблица 4). Векторната авторегресия е оценена с три лага.

Таблица 4

Определяне на броя на лаговете във векторната авторегресия

Брой лагове	Критерий на Филипс-Перон	Критерий на Акайке	Критерий на Шварц	Критерий на Хана-Куин
0	1.878237	40.36057	40.84503	40.55044
1	3.48e-08	22.41143	29.67837*	25.25941
2	1.11e-08	20.24843	34.29785	25.75453
3	1.12e-10*	11.99887*	32.83078	20.16309*

* Показва оптималния брой лагове според дадения критерий.

Източник: Съставена от авторите.

Уравнението за целевата променлива във VAR модела **BCS** след постъпково отстраняване на статистически незначимите променливи има вида:

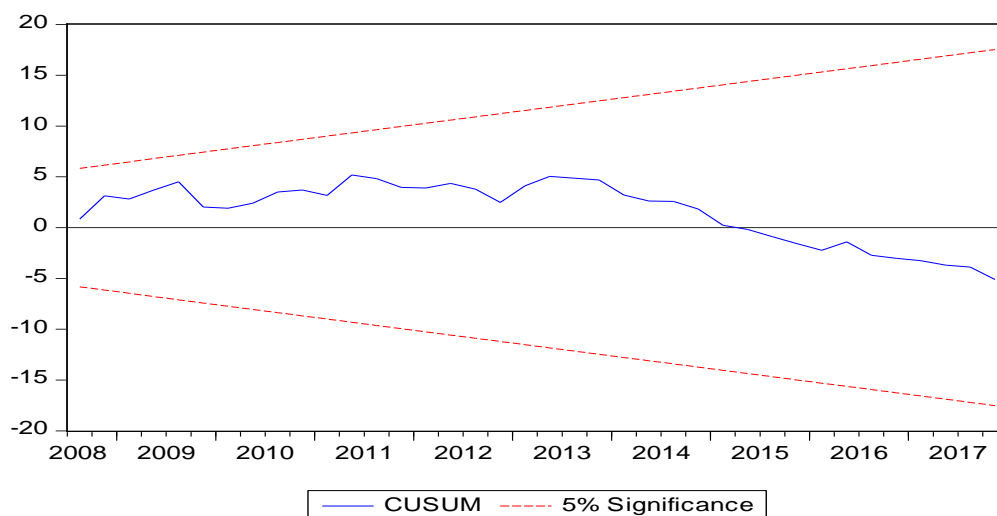
$$(1) \text{ BCS} = 3.41*\text{FISC_BAL_EA}(-2) + 0.03*\text{GOV_DEP_BG}(-1) - 0.08*\text{GOV_EXP_BG}(-2) + 3.19*\text{GOV_EXP_EA}(-2) + 0.13*\text{GOV_REV_BG}(-1) - 3.14*\text{GOV_REV_EA}(-2) - 0.61*\text{GOV_REV_EA}(-3) + 0.78*\text{MRR_BG}(-3) + 15.69$$

Върху конвергенцията на икономическия цикъл на България с този на ЕЗ статистически значимо закъсняващо въздействие оказват бюджетното салдо в ЕЗ, държавният дълг на България, бюджетните разходи в България и ЕЗ, бюджетните приходи в България и ЕЗ и задължителните минимални резерви в България. Регресионните коефициенти пред фискалните и монетарни променливи на ЕЗ са в пъти по-високи по абсолютна стойност от регресионните коефициенти пред фискалните и монетарни променливи на България.

Тази разлика в коефициентите показва, че не е препоръчително, българските макроикономически стратегии да предприемат политики за управление и коригиране на коефициентите и да влияят на ВКС, защото промени в политиката на еврозоната веднага биха се отразили и ще неутрализират предприетите действия.

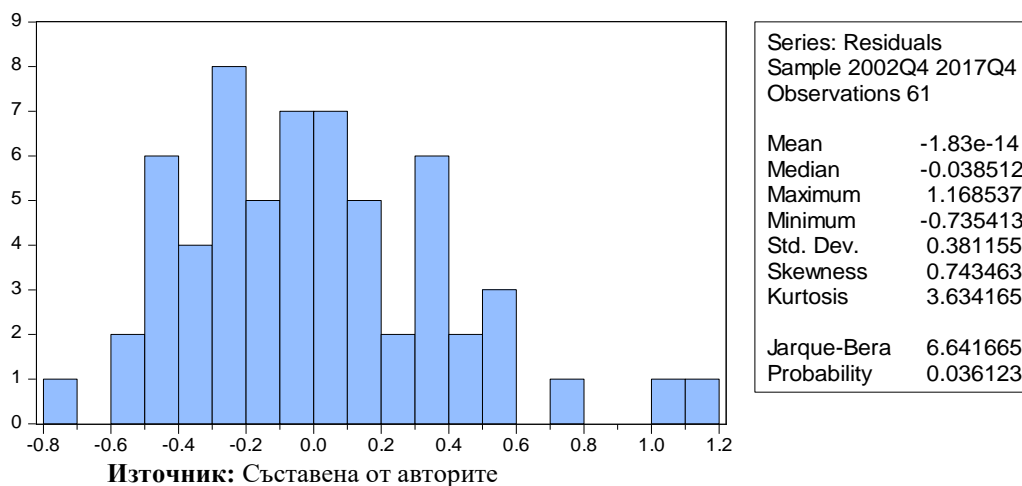
Стойността на коефициента на детерминация ($R\text{-squared} = 0.894009$) показва, че 89.4% от изменението на разликата между производствените разриви на България и ЕЗ **ВКС** могат да се обяснят чрез промени в участващите в Уравнение (1) независими променливи. Вероятността на F-отношението ($\text{Probability F-statistic} = 0,000000$) показва, че се потвърждава алтернативната хипотеза за адекватност на използвания модел. Задължително трябва обаче да се направи уточнението, че това не означава, че моделът е най-добрият възможен, а просто, че отразява адекватно връзката между зависимата и независимите променливи.

Резултатите от теста CUSUM сочат, че Уравнение (1) е динамично стабилно (вж. Фигура 3), тъй като действителните стойности на CUSUM са в рамките на доверителния интервал при 5% равнище на значимост. Вероятността на Jarque-Bera статистиката е 0.036123 (вж. Фигура 4), което дава основание да се приеме нулевата хипотеза за наличие на нормално разпределение на остатъците в Уравнение (1) при критично равнище на значимост 1%.

Източник: Съставена от авторите

Фигура 3. Тест CUSUM за динамична стабилност на Уравнение (1)

Източник: Съставена от авторите

Фигура 4. Тест за нормално разпределение на остатъците в Уравнение (1)

Таблица 5

Резултати от теста за серийна корелация на остатъците в Уравнение (1)

F-отношение	0.875544	Вероятност F(2,57)	0.4602
Наблюдения R ²	3.103525	Вероятност Хи-квадрат(2)	0.3759

Източник. Съставена от авторите.

Таблица 6

Резултати от теста за хетероскедастичност на остатъците в Уравнение (1)

F-отношение	2.318507	Вероятност F(1,63)	0.0857
Наблюдения R ²	6.618271	Вероятност Хи-квадрат(1)	0.0851

Източник. Съставена от авторите.

В сила е нулевата хипотеза за отсъствие на серийна корелация на смущенията в Уравнение (1) (вж. Таблица 5). Резултатите от теста за хетероскедастичност на остатъците в Уравнение (1), поместени в Таблица 6, дават основание да се приеме нулевата хипотеза за липса на хетероскедастичност при критично равнище на значимост 5%.

Резултатите от тестовете за краткосрочна каузалност (Pairwise Granger Causality Tests) показват, че в краткосрочен план при критично равнище на значимост 10% са налице причинно-следствени връзки от бюджетните салда в България и ЕЗ, държавния дълг на България, правителствения депозит в Управление „Емисионно“ на БНБ, бюджетните разходи в България и ЕЗ и ЗМР в България към **BCS** (вж. Таблица 7). Резултатите от тестовете за дългосрочна каузалност (Granger Causality/Block Exogeneity Wald Tests) показват, че в дългосрочен план при критично равнище на значимост 10% са налице причинно-следствени връзки от бюджетното салдо в ЕЗ, правителствения депозит в Управление „Емисионно“ на БНБ, бюджетните разходи в ЕЗ, бюджетните приходи в ЕЗ и ЗМР в България към **BCS** (вж. Таблица 8).

Таблица 7

Резултати от тестовете за краткосрочна каузалност

Независими променливи	Вероятност
FISC_BAL_BG	0.0102
FISC_BAL_EA	0.0368
FOREX_RES_BG	0.1037
GOV_DEBT_BG	0.0708
GOV_DEBT_EA	0.9764
GOV_DEP_BG	0.0030
GOV_EXP_BG	0.0246
GOV_EXP_EA	0.0450
GOV_REV_BG	0.8578
GOV_REV_EA	0.9547
INT_RATE_EA	0.7065
MRR_BG	0.0198
MRR_EA	0.9915

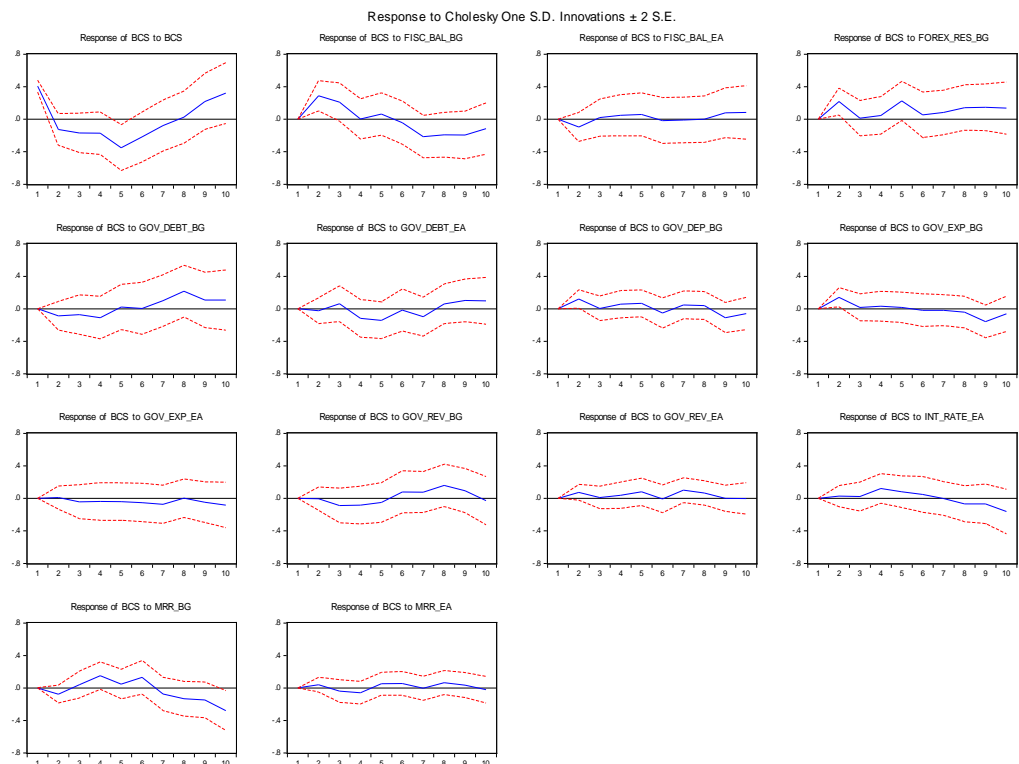
Източник. Съставена от авторите.

Таблица 8

Резултати от тестовете за дългосрочна каузалност

Независими променливи	Вероятност
FISC_BAL_BG	0.4099
FISC_BAL_EA	0.0691
FOREX_RES_BG	0.3455
GOV_DEBT_BG	0.4074
GOV_DEBT_EA	0.8090
GOV_DEP_BG	0.0492
GOV_EXP_BG	0.3765
GOV_EXP_EA	0.0716
GOV_REV_BG	0.3934
GOV_REV_EA	0.0648
INT_RATE_EA	0.9561
MRR_BG	0.0008
MRR_EA	0.7502

Източник. Съставена от авторите.

Фигура 5. Реакция на BCS към фискални и монетарни шокове

Зависимата променлива **BCS** реагира по-силно на промени в бюджетното салдо, валутните резерви и ЗМР на България и по-слабо на промени в останалите фискални и монетарни променливи (вж. Фигура 5).

Заклучение

Настоящото изследване представя сериозни емпирични доказателства, че икономическият цикъл на България е силно корелиран с този на ЕЗ. От гледна точка на синхронизацията на бизнес циклите нашата страна е готова за приемане на единната европейска валута. Високата степен на сходство между икономическите цикли на България и ЕЗ минимализира вероятността от асиметрични шокове и гарантира, че паричната политика на ЕЦБ ще има антициклично, а не проциклично въздействие върху българската икономика.

Препоръчително е, нашата страна възможно най-бързо да кандидатства за влизане във Валутнокурсен механизъм 2 („чакалнята“ за ЕЗ) и след двугодишен престой там и успешно покриване на Маастрихтските критерии да въведе еврото. Изпълнението на тази цел би се улеснило от поддържането на фискални и монетарни параметри, близки до средните за ЕЗ, естествено без да се нарушават конвергентните критерии.

До сходни заключения и препоръки като настоящото проучване достигат Damyanov and Stefanov (2010), Todorov and Patonov (2012), Todorov (2013) и др.

За България би било полезно да се присъедини към Европейския банков съюз, за да може, българските търговски банки да бъдат под надзора на Европейската централна банка. Това би допринесло за стабилността на българските банки, защото ще сведе до минимум риска за банковия сектор. От друга страна, когато контролът и надзорът на банковия сектор са под управлението на една институция (ЕЦБ), допълнително ще се увеличи степента на синхронизация между България и Еврозоната.

Доказано е от емпирични изследвания, че за по-високата степен на синхронизация на страната ни с Еврозоната и за намаляване на асиметричните шокове биха допринесли:

- повишаване на интеграцията на финансовите пазари и банковия сектор;
- увеличаване на стокообмена на България с другите страни – членки;
- приближаване на структурата на БВП, износа и вноса на България с тези на еврозоната.

Степента на корелация на разривете на бизнес циклите на България и Евророната е съпоставима със степента на корелация на разривете на бизнес циклите на държавите от сърцевината на Европа, което е показателно, че страната ни е достигнала необходимото ниво за пълноправно членство в евроната.

Цитирана и използвана литература

Damyanov, A. and Stefanov, G. (2010). Business Cycle Synchronization between the Bulgarian Economy and the European Union. South-Eastern Journal of Economics, Vol. 8, No. 2, Fall 2010, pp. 171-186.

Eurostat <http://ec.europa.eu/eurostat>

Todorov, I. (2013). The Monetary Integration of the New Member States before the Euro Area Debt Crisis. Managing Global Transitions, 11(4):323–338.

Todorov, I. and Patonov, N. (2012). A few Regressions on Business Cycle Synchronization between the New Member States and the Euro Area. Economics and management journal, ISSN 1312-594X, VIII (2/2012):9-22.

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXI, КНИГА 4 – 2018

СЪДЪРЖАНИЕ

Иван Тодоров, Александър Александров, Калина Дурова

Бъдещото членство на България в еврозоната
от гледна точка на бизнес цикъла / 3

Людмила Стемплевска

Корупция в бизнеса – за или против? / 16

Илхомион Ергашов

Разширяване на иновационния потенциал и инвестиционната дейност
при развиване на ефективно предприемачество / 33

Теодор Тодоров

Иновативни методи за измерване на пазарния риск
на FOREX пазара / 44

Даниел Николаев

Влияние на международните търговски банки върху конвергенцията
в Европейския съюз / 66

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
Проф. д-р Георги Иванов – зам. главен редактор
Проф. д-р Йордан Василев
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Румен Лазаров
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Пресияна Ненкова

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р ик.н. Михаил А. Ескиндаров – Ректор на Финансовия университет при Правителството на Руската федерация – федерална държавна образователна институция за професионално образование, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов” – Свищов
Проф. Лестър Лойд-Ризън – Директор на Центъра по международен бизнес към Международното бизнес училище Ашкрофт, Кембридж, Великобритания
Проф. Кен О’Нийл – Ръководител на катедра по предприемачество и развитие на малкия бизнес към Департамента по маркетинг, предприемачество и стратегии на Университет Ълстер, Северна Ирландия
Проф. Ричард Торп – Бизнес школа на Университета Лийдс, професор по развитие на управлението, зам.-директор на Киурт институт, Лийдс, Великобритания
Проф. д-р ик.н. Андрий Крисоватий – Тернополски национален икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов” – Свищов
Проф. д-р ик.н. Григоре Белостечник – Ректор на Молдовската академия за икономически изследвания, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов” – Свищов
Проф. д-р ик.н. Йон Кукуй – Президент на Сената на Университета Валахия – гр. Търговище, Румъния, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов” – Свищов
Проф. д-р ик.н. Михаил Ив. Зверяков – Ректор на Одеския държавен икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов” – Свищов
Проф. д-р ик.н. Олена Непочатенко – Ректор на Умански национален аграрен университет (Украйна)
Проф. д-р ик.н. Дмитрий Лукьяненко – Първи зам.-ректор по научно-педагогическа и научна работа, Киевски национален икономически университет „Вадим Гетман” (Украйна)
Доц. д-р Мария Кристина Стефан – Университет „Валахия”, гр. Търговище, Румъния, катедра „Икономикс”
Доц. д-р Анисоара Дуика – Университет „Валахия”, гр. Търговище, Румъния, катедра „Мениджмънт”

Екип за техническо обслужване:

Анка Танева – стилев редактор
Ст. преп. Елка Узунова – координатор и ръководител на екипа, стилев редактор на броя на английски език
Ст. преп. Даниела Стоилова – превод на английски език
Ст. преп. Румяна Денева – превод на английски език
Ст. преп. Маргарита Михайлова – превод на английски език
Ст. преп. Иванка Борисова – превод на английски език
Ст. преп. Венцислав Диков – стилев редактор на английски език

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров” 2
Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
☎ (+359) 889 882 298
Деяна Веселинова – технически секретар
☎ (+359) 631 66 309, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg
Благовеста Борисова – компютърен дизайн
☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg
© Академично издателство „Ценов” – Свищов
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов” – Свищов

ISSN 0323-9004

Народностопански архив

Свищов, година LXXI, книга 4 - 2018

**Бъдещото членство на България в еврозоната
от гледна точка на бизнес цикъла**

Корупция в бизнеса – за или против?

**Разширяване на иновационния потенциал
и инвестиционната дейност при развиване
на ефективно предприемачество**

**Иновативни методи за измерване на пазарния
риск на FOREX пазара**

**Влияние на международните търговски банки
върху конвергенцията в Европейския съюз**

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“

СВИЩОВ

Изисквания при депозиране на статии за сп. „Народностопански архив“

1. Обем: статии от 12 до 25 страници;

2. Депозиране на материалите: на хартиен носител и в електронен вид като приложен файл на E-mail: NSArhiv@uni-svishtov.bg

3. Технически изисквания:

- изпълнение Word 2003 (минимум);
- размер на страницата – А4, 29-31 реда и 60-65 знака на ред;
- разстояние между редовете 1,5 lines (At least 22 pt);
- шрифт – Times New Roman 14 pt;
- полета – Top - 2.54 cm; Bottom - 2.54 cm; Left - 3.17 cm; Right - 3.17 cm;
- номерация на страницата – долу вдясно;
- текст под линия – размер 10 pt;
- графики и фигури – Word 2003 или Power Point.

4. Оформление:

- наименование на статията, име на автора, академична длъжност, научна степен – шрифт Times New Roman, 14 pt, с големи букви Bold – центрирано;

- наименование и адрес на местоработата; телефони за контакти и E-mail;

- резюме на български език в обем до 15 реда; ключови думи – от 3 до 5;

- **JEL** класификация на публикациите с икономически характер (<http://ideas.repec.org/j/index.html>);

- основен текст (изложение);

- таблиците, графиките и фигурите се вграждат софтуерно в текста (да позволяват езикова корекция и превод на английски). Цифрите и текстът вътре в тях се изписват с шрифт Times New Roman 12 pt;

- формулите се създават с Equation Editor;

5. Правилата за цитиране под линия: При цитиране да се спазват изискванията на **БДС 17377-96 Библиографско цитиране**, поместени тук: <http://www.uni-svishtov.bg/dialog/Bibl.%20Citirane.pdf>.

Всеки автор носи отговорност за отстояваните идеи, съдържанието и техническото оформление на своя текст.

6. Ръкописите на нехабилитирани преподаватели се придружават от препис на протокол от катедрата, обсъдила и предложила научната разработка за публикуване.

Авторите на публикуваните материали на страниците на списание „Народностопански архив“ носят отговорност за тяхната автентичност.

От Редакционния съвет

www.uni-svishtov.bg/NSArhiv